

13.3.2020

**Helsingin kaupunginmuseon lausunto koskien Onnentie 18 asema-
kaavan muutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa**

HEL 2018-010697 T 10 03 03

Helsingin kaupunkiympäristön toimiala / Maankäyttö ja kaupunkirakenne / Asemakaavoitus on pyytänyt kaupunginmuseon lausuntoa Onnentie 18 koskevasta ja 6.2.2020 päivästä asemakaavan muutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Liitteenä on Leppänen Arkkitehdit Oy:n ja Kojamo Oy:n laatima ja 28.1.2020 päiväämä viitesuunnitelma ja kehitysluonnos. Perustehtävänsä mukaisesti kaupunginmuseo tarkastelee hanketta rakennetun kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta ja esittää kantanaan seuraavaa.

Onnentien varrella sijaitseva opetusrakennus on tarkoitus muuttaa asumiskäyttöön. Käyttötarkoituksen muutoksella pyritään vastaamaan Helsingin kasvavaan asuntojen kysyntään ja mahdollistamaan uusien asuntojen rakentaminen vetovoimaiselle asuinalueelle. Asemakaavan muutos koskee Käpylän kaupunginosan, korttelin 25899 tonttia 18 sekä viereisiä katu- ja puistoalueita. Onnentien puoleinen, korkein rakennusosa on tarkoitus säilyttää ja entisen koulun sekä laboratorion siipirakennukset korvata uudisrakentamisella. Asemakaavan laatimisen yhteydessä tutkitaan myös alueen kävely-yhteyksien parantamista. Suunnittelussa otetaan huomioon rakennuksen sijainti kulttuurihistoriallisesti arvokkaassa ympäristössä.

Suunnittelualue sijaitsee keskeisellä paikalla Taivaskallion pientaloaluetta. Onnentie 18:ssa sijaitsevan rakennuksen pohjoisin osa valmistui koulurakennukseksi vuonna 1942 Käpylän yhteiskoululle, joka oli aloittanut toimintansa vuokratiloissa Sampsantiellä vuonna 1938. Suunnittelijana toimi käpyläläinen arkkitehti Uno Moberg (1887-1966), joka laati erityisesti pientalojen suunnitelmia ja tyyppiirustuksia, etenkin 1920-luvulla Kumpulaan, Käpylään ja Toukolaan. Uno Moberg suunnitteli myös vuonna 1958 koulun laajennusosan, jossa Onnentien suuntaista rakennussiipeä jatkettiin alkuperäisen osan arkkitehtuuria noudattaen. Vuosina 1990-1991 Arkkitehdit LPV suunnitteli kouluun uuden laajennusosan tontin lounaisrajan suuntaisesti ja tässä yhteydessä koulu muutettiin laboratorioalan ammattioppilaitokseksi. Viimeksi koulurakennus oli Stadin ammatti- ja aikuisopiston laboratorioalan koulutuksen käytössä. Koulun osalla on Taivaskallion pientaloaluetta koskeva 23.6.1994 voimaan tullut asemakaavan muutos, jossa rakennusta ei ole suojeltu. Koulun tontin länsikulmassa on kuitenkin seitsemän jätti-

13.3.2020

haavan ryhmä, joka on rauhoitettu luonnonmuistomerkkinä 15.5.1950 Helsingin kaupungin kiinteistölautakunnan päätöksellä. Kyseiset puut on myös asemakaavassa merkitty tontin osalla, jolla oleva kaupunkikuvallisesti arvokas puusto on säilytettävä. Koulurakennuksen ja Kuutamotien länsipuolella avautuu Taivaskallion puistoalue. Muilla suunnilla ympärillä levittäytyy Taivaskallion pientaloalue, joka on pääosin suojeltu alueellisella suojelumerkinnällä A/s eli asuinrakennusten korttelialue, jolla ympäristö säilytetään. Alueella sijaitsevilla puistoilla, mukaan lukien koulun itäpuolinen Onnenpuisto, ei ole suojelumerkintää. Onnenpuisto on kuitenkin arvoitettu kuuluvaksi Helsingin arvoympäristöihin luokkaan II 1940-luvulla rakennettuna kasvilajistollisesti arvokkaana puistona, joka muodostaa 1930-luvun pientaloalueen kanssa eheän kaupunkikuvallisen kokonaisuuden. Osana Taivaskallion kokonaisuutta koulu ja puistoalue kuuluvat myös maakunnallisesti arvokkaaseen kulttuuriympäristöön (Käpylä-Koskela asuntoalue).

Kaupunginmuseon kannanotto

Koulu halutaan nyt muuttaa asuinkäyttöön osin säilyttäen olemassa olevaa rakennusta, mutta tätä laajemmin tonttia uudisrakentaen. Liitteenä olevassa viitesuunnitelmassa entisestä Käpylän yhteiskoulun rakennuksesta säilytettäisiin koulun ensimmäisestä rakennusvaiheesta vain Onnentien puoleinen päätyosa ja tämän lisäksi vuoden 1958 laajennusosa. Purettavaksi esitetään siten pääosa alkuperäisestä koulurakennuksesta ja 1990-luvun laajennusosa. Purettavien siipien paikalle esitetään laajennusosaa, joka olisi nykytilanteesta poiketen U-kirjaimen muotoinen ja harjakorkeudeltaan kauttaaltaan Onnentien puoleisen osan korkuinen. Uudesta kokonaisuudesta tulisi näin ollen joka suuntaan rakennusmassalla suljettu ja lähes tasakorkuinen. Onnentien puolella sijaitseva alkuperäinen saliosa jaettaisiin kahdeksi kerrokseksi, mikä edellyttäisi muutosta ikkunajakoon. Suunnitelmassa on tämän mukaisesti muutettu myös alempien kerrosten ikkunat alkuperäisestä täysin poikkeaviksi pystysuuntaisiksi ikkunaoviksi, joiden eteen rakennettaisiin myös parvekkeet. Autopaikat esitetään sijoitettavaksi sisäpihalle rakennettavan kansirakenteen alle. Ajo paikoitushalliin tapahtuisi Onnentieltä linjattavaa reittiä pitkin.

Kaupunginmuseo ei pidä lähtökohtaisesti hyvänä ratkaisuna muuttaa vielä äskettäin koulukäytössä ollut rakennus asunnoiksi alueella, jonka lähistölle on tulossa huomattavan paljon uusia asuntoja ja sitä kautta myös tarvetta esimerkiksi perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen tiloille. Alun perinkin kouluksi suunnitellun rakennuksen korjaaminen ope- tus- tai muuhun julkiseen käyttöön edellyttäisi huomattavasti vähemmän muutoksia kuin muutos asuinkäyttöön. Koska koulurakennuksesta ei ole tehty rakennushistoriaselvitystä, jossa olisi tarkasteltu myös sisä-

13.3.2020

tilojen säilyneisyyttä, ei kaupunginmuseo tässä tilanteessa tarkemmin pysty arvioimaan, mitä säilytettäväksi esitetystä osasta todellisuudessa tulisi säilymään. Rakennushistoriaselvityksen tekeminen suunnittelun lähtöaineistoksi on siten tarpeen. Koska kuitenkin esitetään kahden siipiosan purkamista kokonaan, nykyisen saliosan jakamista kahdeksi kerrokseksi julkisivuun johtavine muutoksineen ja pihakannen rakentamista säilyvää siipiosaa vasten, vaikuttavat muutokset kaiken kaikkiaan erittäin mittavilta.

Onnentie 18 kiinteistöllä on kulttuurihistoriallisia arvoja osana Helsingin yksityisten oppikoulujen verkostoa ja Käpylän koulujen rakentamisen ja muutosten historiaa. Arkkitehtuuriltaan se edustaa rakentamisaikakaudelleen ominaista vähäeleistä ja harkituin detaljein viimeisteltyä yleistä rakennusta. Rakennuksen käyttö aluetta yhdistävänä, kokoavana ope- tuksen paikkana on keskeinen osa sen ominaisuutta. Mikäli koulu- rakennus muutetaan asuinkäyttöön, sen ominaisuus muuttuu väis- tämättä yksityiseksi, mikä puolestaan heijastuu monin tavoin ympäris- tönsä.

Kaupunginmuseo pitää tärkeänä, että tyhjillään oleville rakennuksille etsitään ja löydetään uusia käyttäjiä. Uutta käyttötarkoitusta selvitet- täessä lähtökohtana tulee kuitenkin olla rakennus ja sen ominaisuus- luonne. Tilanteessa, jossa rakennuksen kaikki sisätilat ja myös ulkoasu joudutaan muokkaamaan ja rakentamaan uusiksi, on tarpeen miettiä käytön soveltuvuutta rakennukseen. Edellä mainittuun viitaten kaupun- ginmuseo ei pidä esillä olevan asemakaavan muutoksen lähtökohtia ja tavoitteita Onnentie 18 koulurakennuksen tontilla kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta onnistuneena. Esitetyn uudisrakentamisen myötä tontista muodostuisi umpinainen asuinlinnake pientaloalueen keskelle, mitä kaupunginmuseo ei pidä puollettavana ratkaisuna. Alku- peräistä käyttötarkoitusta lähempänä oleva uusi käyttö antaisi parem- mat edellytykset sekä itse rakennuksen että sitä ympäröivän suojellun pientaloalueen ominaisuuteen säilyttämiselle. Kokonaisuuteen kuulu- van Onnenpuiston tulevassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon Ar- voympäristö-luokituksessa tunnistetut arvot ja annetut suositukset, joi- den mukaan puistosta tulee laatia kasvillisuus selvitys, jossa tutkitaan myös puiston istutusten historiallisia vaiheita ja jonka perusteella laadi- taan hoito- ja kehittämissuunnitelma. Puiston säilyminen koko Taivas- kallion pientaloalueen asemakaavallisen ratkaisun ja pientaloalueen avarana sydämenä tulee varmistaa riittävin asemakaavallisin määräyk- sin.

Lisätiedot

Anne Salminen, tutkija, puhelin: 310 36501

anne.salminen(a)hel.fi

Helsingin kaupunki

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kulttuuripalvelukokonaisuus
Kaupunginmuseo
Kulttuuriperintöyksikkö
Kulttuuriympäristötiimi,
kulttuuriympäristöpäällikkö

Lausunto

4 (4)

13.3.2020

Sari Saresto
kulttuuriympäristöpäällikkö

Postiosoite
PL 17401
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kulttuurijavapaa-aika@hel.fi

Käyntiosoite
Aleksanterinkatu 16
Helsinki 17

Puhelin
+358 9 310 1060
Faksi
+358 9 310 36664

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
fi0680001200062637
Alv.nro
fi02012566